

από τον
ΓΙΩΡΓΟ
ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑΚΗ

φωτογραφίες
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
ΤΣΑΚΑΛΙΔΗΣ/SOOC

Ο Γκάρης, ο τετράποδος ήρωας του ομώνυμου βιβλίου της Τασούλας Επτακοίλη, προσγειώνεται στην Παιδική Σκηνή του Κρατικού Θεάτρου Βορείου Ελλάδος.

ΘΕΑΤΡΟ

ΝΑΙ, ΠΕΤΑΕΙ Ο ΓΑΪΔΑΡΟΣ!

Ο κόσμος του ζώου σε μια αλληγορία για την ενσυναίσθηση και την αλληλεγγύη. Αυτός είναι ο θεατρικός περηνός και τον βιβλίο της Τασούλας Επακοΐνη, και της παράστασης του ΚΘΒΕ.

57

ΡΕΠΟΡΤΑΖ

ΔΕΝ ΝΟΜΙΖΩ ΟΤΙ ΘΑ μπορούσα να απεριθμήσω τα πλεονεκτήματα της ψηφιακής τεχνολογίας στην ανατροφή της νέας γενιάς. Λουδίτη δεν με λες· βυθισμένος μέχρι τα μπούνια στον κόσμο του high-tech ήμουν, από την αυγή της ψηφιακής επανάστασης, και έχω καρπωθεί με το παραπάνω τα ωφελήματά της. Ωστόσο, αναγνωρίζω πως υπάρχει κάτι που στέρησε από τα παιδιά μας και εμάς τους ίδιους: πάψαμε να τους διαβάζουμε παραμύθια. Δηλώνω αυτοβούλως ένοχος. Με την κόρη μου ξεκίνησα όλο λαχτάρα. Δεν κράτησε πάνω από μερικές εβδομάδες, κι ας μέγιστος ο ίδιος με μια στοιβιά παραμύθια που έπαψαν πολύ νωρίς να έχουν ράχη από το πολύ άνοιξε-κλείσε δίπλα στο κεφαλοκρέβατό μου. Και που βρίσκονται ακόμη στη βιβλιοθήκη, γιατί αρνούμαι να αμαρτάνω και να τα πετάξω.

Όταν διάβασα την ιστορία του Γκάρνι, τον χειμώνα του '18, αυτό ήταν το πρώτο πράγμα που πέρασε από το μυαλό μου. Ότι είναι ένα παραμύθι από εκείνα που οι Αμερικανοί ονομάζουν bedtime stories. Ένα παραμύθι για να βάζεις τα παιδιά σου για ύπνο· ύπνο με όνειρα τόσο αθώα, καλοκάγαθα και αδολύετα όσο είναι και ο ήρωάς του. Και όχι μόνον αυτός, αλλά όλα τα τετράποδα θηλαστικά που εκπροσωπεί. Όλα –μα όλα ανεξαιρέτως– τα γαϊδούρια. Και επειδή, είπαμε, το παραμύθι της καληνύχτας αποκατάληψε μια παραμελημένη τέχνη, ανυπομονούσα για το επόμενο βήμα του Γκάρνι. Για τη στιγμή που θα αποκτούσε τη δική του φωνή, που δεν θα είχε ανάγκη να λιτανεύει τις φωνές των άλλων. Και ήταν η χαρά μου διπλή όταν ανακάλυψα ότι, εκτός από φωνή, απέκτησε ρυθμό και μελωδία.

Στις 6 Νοεμβρίου, ημέρα Κυριακή, σε σκηνοθεσία του Τάσου Πυργιέρη, με τη μουσική του Δημήτρη Μαραμή, πάνω σε στίχους του Σωτήρη Τριβιζά και θεατρική διασκευή του Βαγγέλη Κουφάκου, με σκηνικά και κοστούμια της Αλεξίας Θεοδωράκη, ο *Γκάρνις* της Τασούλας Επτακοίλη μεταμορφώνεται σε μιούζικαλ και κάνει πρεμιέρα στην Παιδική Σκηνή του Κρατικού Θεάτρου Βορείου Ελλάδος, στο Βασιλικό Θέατρο. Αυτή δεν είναι μια απλή «παιδική παράσταση». Θα μπορούσε να είναι. Αν ζούσαμε στον κόσμο που κάποιοι από μας ονειρεύονται –αν όχι μάταια, τότε μάλλον αθεράπευτα αισιόδοξα– ο *Γκάρνις*, το μιούζικαλ θα λειτουργούσε ως μια απλή παραίτηση διαπαιδαγώγησης, ένα συμπληρωματικό εκπαιδευτικό εργαλείο που θα ενίσχυε την εικόνα που έχουν στο μυαλό τους τα παιδιά μας για τα οικόσιτα ζώα. Για τα κατοικίδια ζώα. Για όλα τα ζώα.

Όμως, ούτε ο κόσμος των ενήλικων δεν είναι ακόμη έτσι. Ο κόσμος που διέπεται από κανόνες και νόμους και την απειλή της τιμωρίας και την προϋπόθεση της ηθικής και που απέχει τόσο πολύ από την ουτοπία της σπλαχνικής μεταχείρισης των ζώων όσο –ξέρω γω;– το γκάρνισμα ενός γαϊδάρου από το σονάρισμα μιας σοπράνο! Και τώρα που το σκέφτομαι, ίσως γι' αυτό ο Γκάρνις να διάλεξε το μιούζικαλ και όχι μια αμέλωδη θεατρική παράσταση για να μας ξαναπεί την ιστορία του. Επειδή ανάμεσα σ' αυτά που δεν ξέρουμε για τα γαϊδούρια –τα γαϊδούρια-ήρωες

(δηλαδή όλα τα γαϊδούρια)– είναι και το ότι ακόμα και το γκάρνισμα μπορεί να ηχεί σαν απδονολαλιά· αρκεί να μάθεις να ακούς.

Η ίδια η Τασούλα Επτακοίλη έγραφε τις προάλλες με αφορμή την παράσταση:

«Πριν από λίγα χρόνια βρέθηκα σε ένα μεγάλο κατάστημα παιχνιδιών. Καθώς εξερευνούσα τους διαδρόμους, το μάτι μου έπεσε σε ένα επιτραπέζιο. Μην είσαι γαϊδαρός! Έτσι ονομάζεται. Ο παίκτης που χάνει υποτίθεται ότι μεταμορφώνεται σε γαϊδαρό κι αυτό θα ηχεί, φαντάζομαι, στα αυτιά κάποιων παιδιών ως τρομερή τιμωρία. Ξαφνιάστηκα, στενοχωρήθηκα κι έπειτα θύμωσα. Θυμήθηκα τη Ρίρικα, τη γαϊδουρίτσα του παππού μου του Νικόλα, στη Σάμο. Της άρεσαν οι καρπουζόφλουδες και απολάμβανε να τη χαιδεύω ψηλά στη μουσούδα της, ανάμεσα σ' αυτιά της. Ήταν υπέροχο ζώο. Υπηρέτησε πιστά τον παππού και τη γιαγιά μου, μέχρι τον θάνατό τους. Γιατί να είναι τιμωρία να είσαι γαϊδούρι;

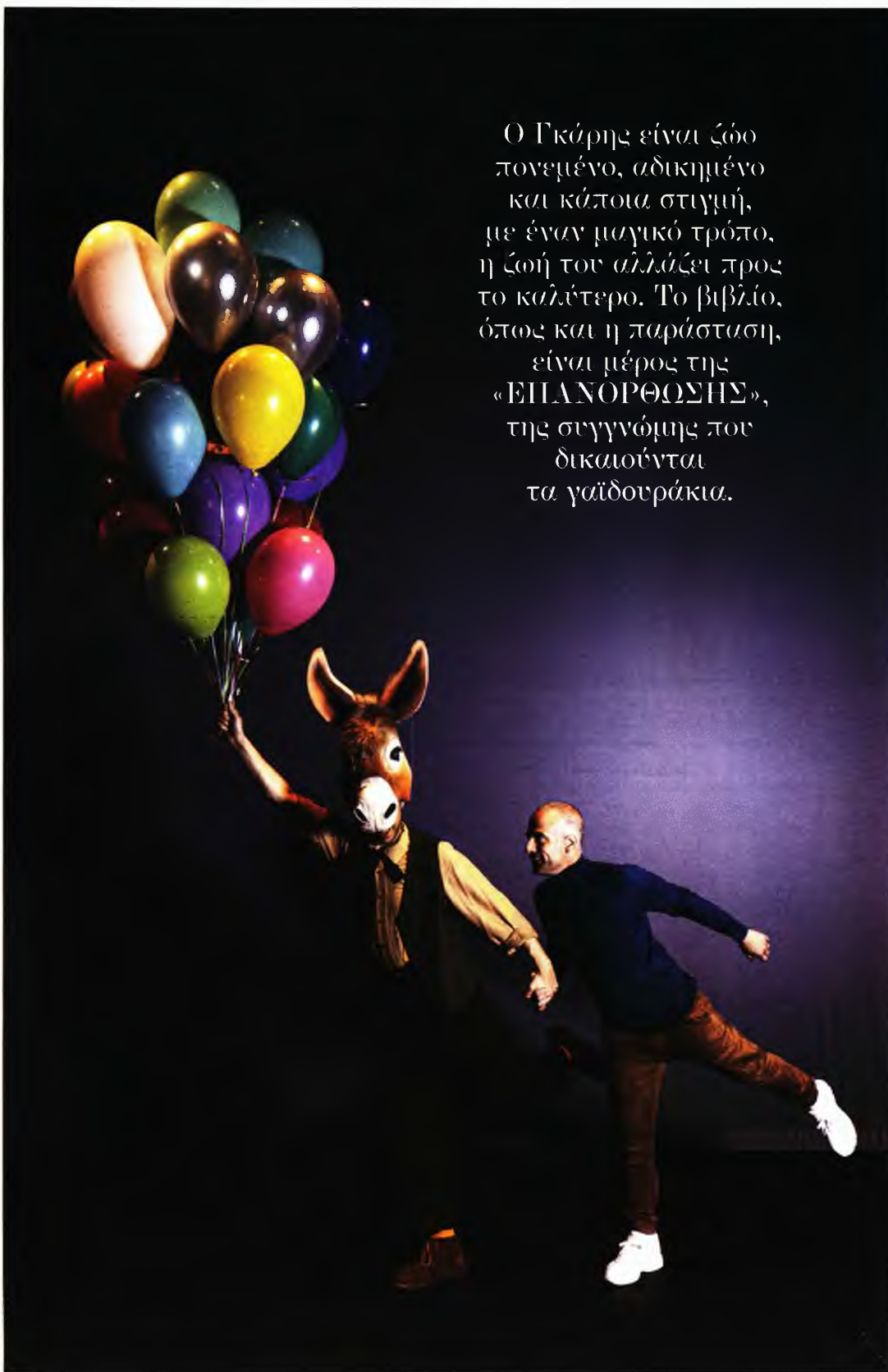
»Αλλά, από την άλλη, σκέφτηκα αμέσως μετά, έτσι όπως έχει αντιμετωπίσει αυτά τα ζώα το γένος των ανθρώπων, με τιμωρία έμοιαζε ανέκαθεν η ζωή τους. Ακόμα και η γλώσσα μας τα έχει κακοποιήσει, όπως και η λαϊκή παράδοση. Εβδομήντα κι πλέον παροιμίες υπάρχουν που φορτώνουν πάνω στα γαϊδούρια, τα πιο παρεξηγημένα από τα οικόσιτα ζώα, όποιο κουσούρι μπορείς να φανταστείς. Λίγες ημέρες μετά, αποφάσισα να γράψω μια ιστορία με ήρωα έναν γαϊδαρό. Έτσι γεννήθηκε ο *Γκάρνις*.

»Ο Γκάρνις είναι ζώο πονεμένο, ταλαιπωρημένο, αδικημένο από τους ανθρώπους, αλλά και από τα άλλα ζώα, και κάποια στιγμή, με έναν μαγικό τρόπο, η ζωή του αλλάζει προς το καλύτερο. Το βιβλίο, όπως και η παράσταση που με πολλή αγάπη ετοιμάσαμε με τον Τάσο, τον Δημήτρη, τον Βαγγέλη, την Αλεξία και τους υπόλοιπους συντελεστές, είναι μέρος της “επανόρθωσης”, της συγγνώμης που δικαιούνται τα γαϊδουράκια».

Και δεν είναι η μόνη: Ο Τάσος Πυργιέρης, σκηνοθέτης της παράστασης, δεν ήταν ποτέ ξένος στη φιλοζωία. Δεν περίμενε όμως ότι η νεραϊδόσκονη της γαϊδουρολατρίας θα τον σέπαζε τόσο ακαριαία, από την κορφή ως τα νύχια.

«Η αγάπη η δική μου και της Τασούλας για τις γάτες είναι γνωστή σε όλους, έχουμε γάτες στο σπίτι μας, φροντίζουμε τις γάτες της γειτονιάς, όλα τα ζώα έχουν μια ξεχωριστή θέση στην καρδιά μας. Δεν μπορούσα όμως να φανταστώ ότι θα συνδεθώ τόσο πολύ με ένα ιπποειδές, τον γαϊδαρό, γιατί είναι ένα ζώο της υπαίθρου, που δυστυχώς εμείς οι άνθρωποι της πόλης δεν έχουμε έρθει πραγματικά σε άμεση επαφή μαζί του, ώστε να γνωρίζουμε πόσο ξεχωριστό είναι. →

ΘΕΑΤΡΟ

Ο Γκάρης είναι ζώο
 πονεμένο, αδικημένο
 και κάποια στιγμή,
 με έναν μαγικό τρόπο,
 η ζωή του *αλλάζει* προς
 το καλύτερο. Το βιβλίο,
 όπως και η παράσταση,
 είναι μέρος της
 «ΕΠΙΛΑΝΟΡΘΩΣΗΣ»,
 της συγγνώμης που
 δικαιούνται
 τα γαϊδουράκια.

Ο Γκάρης πετάει, αλλά μόνο για να βοηθήσει τα άλλα ζώα. Εδώ, σε μια... πτήση, ο σκηνοθέτης Τάσος Περγιέρης με τον Χρήστο Παπαδημητρίου, που υποδύεται τον τετράποδο υπερήρωα.

ΡΕΠΟΡΤΑΖ

»Και όμως. Με αφορμή το παραμύθι του Γκάρντ, διάβασα, έψαξα κι έμαθα για τα γαϊδούρια πράγματα που με εντυπωσίασαν, όπως είναι η εξαιρετική τους μνήμη, το ότι στην αρχαία Ελλάδα ήταν ιερά ζώα, και, όσο κι αν σας φανεί παράξενο, το ότι έχουν ακόμα και την ικανότητα του φύλακα. Μετά το διάβασμα - τις πρώτες συστάσεις δηλαδή - ήρθε η ώρα για την πραγματική γνωριμία. Πήγα λοιπόν μέχρι τη Γαϊδουροχώρα (το ελληνικό κέντρο για το γαϊδούρι), ήρθα σε επαφή μαζί τους, τα γνώρισα από κοντά και ένιωσα πόσο ιδιαίτερα πλάσματα είναι αυτά τα τρυφερά και πανέξυπνα θηλαστικά. Η ιδέα για να γίνει η Γκάρντ μιούζικαλ είχε ήδη γεννηθεί. Και τώρα, επιτέλους, ήρθε η ώρα να γίνει το όνειρο πραγματικότητα - γιατί αυτό είναι το χάρισμα του Γκάρντ: να κάνει πραγματικότητα τις επιθυμίες όσων του το ζητήσουν».

Μια πραγματικότητα που δεν θα γίνει μόνο αφήγηση, αλλά και τραγούδι.

«Το κλειδί της μουσικής που έγραψα για το έργο, το κομβικό στοιχείο της, ήταν οι στίχοι του Σωτήρη Τριβιζά που έγιναν τραγούδια. Στίχοι που ξεδιπλώνουν όλο τον σαρκασμό του ζώου απέναντι στην ενήλικη βιαιότητα της ανθρώπινης φύσης», λέει ο Δημήτρης Μαραμής. «Γι' αυτό κι εγώ παρέδωσα ένα μουσικό έργο χωρίς ηλικιακά όρια. Ένα έργο που απευθύνεται σε παιδιά αλλά και σε μεγάλους. Που μου έδωσε τη δυνατότητα να απελευθερώσω τη φαντασία μου και να μην υποταχθώ στα στερεότυπα των προτιμήσεων εκείνων που, για τα κλισέ της "μουσικής που γράφεται για παιδιά", πρέπει να είναι εύπεπτα και ανιαρά. Τα παιδιά είναι πολύ πιο ικανά, απ' όσο νομίζουμε, να αντιληφθούν τον ρυθμό, τη μελωδία και την αρμονία. Κι εγώ δεν ήθελα επ' ουδενί να τους προσφέρω "παιδικό" περιεχόμενο. Άλλωστε, το έργο περιέχει είκοσι χορογραφημένα τραγούδια! Και ένα τραγούδι, μέσα στο θεατρικό δράμα, μπορεί να μεταφέρει μια ολόκληρη ιστορία σε ενάμισι λεπτό.

»Οπότε, έγραψα μουσική με αναφορές στην οπερέτα - ένα είδος που αγαπώ, με ιστορία ενός αιώνα στην Ελλάδα - και όμορφες μελωδίες. Γιατί η μελωδία παραμένει ο πυρήνας της καλής μουσικής. Τη μελωδία υποτιμούν μόνον αυτοί που δεν την έχουν μέσα τους...».

Υμνητής της μελωδίας είμαι κι εγώ. Και ψύχραιμος παρατηρητής των συμπτώσεων, όταν έχουν κάτι να μας πουν. Αυτές οι ημέρες, που κουβεντιάζω με

ΔΕΚΑΔΕΣ ΕΙΝΑΙ ΚΑΘΕ χρόνο τα περιστατικά κακοποίησης (ενεργητικής ή παθητικής) και εγκατάλειψης γαϊδουριών σε όλη την Ελλάδα, με πιο πρόσφατο το αδιανόητο περιστατικό στο Γραμμμένο Ζίτσας. Δυστυχώς, τα ιπποειδή στην ελ-

ληνική νομοθεσία δεν περιλαμβάνονται στην κατηγορία των ζώων συντροφιάς και ζουν σε μια «γκρίζα ζώνη»: σοβαρότερα προβλήματα είναι η έλλειψη μητρών που θα αποδεικνύει ποιος είναι ο κηδεμόνας κάθε ζώου, όπως και η άγνοια των

αρμοδίων, εκείνων που θα κληθούν να εφαρμόσουν τον νόμο έπειτα από μια καταγγελία. Η καταγραφή και η ηλεκτρονική σήμανση που πριν από λίγες μέρες εξαγγέλθηκε είναι σίγουρα ένα βήμα προς τη σωστή κατεύθυνση.

ΓΙΑ ΤΟΝ ΓΑΪΔΑΡΟ

👉 Εξήντα εκατομμύρια χρόνια πάει πίσω η ιστορία του. Όμως εξημερώθηκε πριν από μόλις... 4.500 χρόνια.

👉 Η φωνή των γαϊδουριών ακούγεται μέχρι και τρία χιλιόμετρα μακριά. Δεν γκαρίζουν μόνο, βγάζουν έξι διαφορετικούς ήχους. Μουγκρίζουν, στριγκλίζουν, ρουθουνίζουν...

👉 Μπορεί να θεμηθούν ένα μέρος από το οποίο πέρασαν πριν από δέκα, ακόμα και είκοσι χρόνια.

👉 Στην αρχαιότητα, τα γαϊδούρια θεωρούνταν ζώα ιερά και σύμβολα δύναμης. Επίσης, αν οι αρχαίοι Έλληνες άκουγαν γκάρισμα πριν από μια μάχη, ήταν καλός οιονόσ: η νίκη ήταν βέβαιη.

👉 Τα γαϊδούρια μπορούν να γίνουν εξαιρετικοί φύλακες για κοπάδια κατσικιών και προβάτων, προστατεύοντάς τα από λύκους και αλεπούδες.

👉 Το γάλα τους είναι πιο θρεπτικό από εκείνο της αγελάδας και της κατσίκας - και το πλησιέστερο στο ανθρώπινο μητρικό γάλα. Από γάλα γαϊδούρας φτιάχνεται (στη Σερβία) το ακριβότερο τυρί στον κόσμο: η τιμή του φτάνει τα 1.000 ευρώ το κιλό.

👉 Το γαϊδούρι ενηλικιώνεται στα τέσσερά του χρόνια. Τότε ολοκληρώνεται η μουσκέλιτική του ανάπτυξη. Γι' αυτό και είναι σωστό να μη γεννάει ούτε να εργάζεται νωρίτερα. Αυτό βέβαια απέχει πολύ από όσα έκαναν οι άνθρωποι επί αιώνες, φορτώνοντάς τα και ξεγαρώνοντάς τα πολύ νωρίτερα.

τους δημιουργούς, και οι συντελεστές της παράστασης ετοιμάζονται πυρετωδώς για την πρεμιέρα, έχουν, για τους μετεωρολόγους, μια ειδική ονομασία. Στην Αμερική τις λένε Indian summer - Ινδιάνικο καλοκαίρι, γιατί περιγράφουν μια μικρή περίοδο καλοκαιρίας μέσα στο φθινόπωρο, που οι Ινδιάνοι θεωρούσαν θείο δώρο. Μια παρέμβαση από ψηλά που τους έδινε την ευκαιρία να επιβιώσουν μετά από κάποια μεγάλη ατυχία, όπως η απώλεια μιας σοδειάς. Ήταν μια εποχή κατάλληλη για κυνήγι και αποθήκευση προμηθειών για τον βαρύ χειμώνα που θα ακολουθούσε. Ωραία μεταφορά!

Στην Ελλάδα όμως τις λέμε «γαϊδουροκαλόκαιρο». Γιατί μοιάζει σαν το καλοκαίρι να έχει σπλώσει τα ποδάρια του και να μη θέλει να δώσει τη θέση του στον χειμώνα. Πεισματάτικο και ξεροκέφαλο. «Σαν τον γάιδαρο». Όπως καταλαβαίνετε, έχουμε πολύ δρόμο ακόμα μπροστά μας... ■

➡ **ΝΟΜΟΣ & ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ**

ΘΕΑΤΡΟ

Στα εργαστήρια του Κρατικού Θεάτρου Βορείου Ελλάδος φτιάχτηκαν οι υπέροχες μάσκες των ζώων.

INFO ⇒ *Γκέρης, το μουζικάλ*, βασισμένο στο ομώνυμο παραμύθι της Τασούλας Επτακοίλη (εκδόσεις Πατάκη).
 Σκηνοθεσία: Τάσος Περγιέρης, μουσική: Δημήτρης Μαραμής, σκηνικά-κοστούμια: Αλεξία Θεοδοράκη, θεατρική διασκευή:
 Βαγγέλης Κουφράκος, Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος, Βασιλικό Θέατρο, από την Κυριακή 6 Νοεμβρίου 2022.
 Παίζουν: Μαριάννα Αβραμάκη, Λευτέρης Αγγελιάκης, Πελαγία Αγγελίδου, Μάνος Γαλανής, Ελένη Γιαννούση, Ηλέκτρα Γωνιάδου,
 Μάρα Μαλγαρινού, Χρήστος Παπαδημητρίου, Μαρία Νεφέλη Παρασκευοπούλου, Δημήτρης Σακατζής, Εύη Σαρρή,
 Εύα Σοφρονίδου, Ελευθερία Τέτουλα, Γιάννης Τσάτσαρης.

